

men tværtimod paa at tilveiebringe en Regulering af den hidtil med stor Willkaarlighed udøvede Bevillingsmyndighed, tilveiebringe Garantier for, at Afløsningen ikke skeer under Godssets virkelige Værdi, og at Afsløsningssummen virkelig kommer Slægten tilgode*).

De Indvendinger, der ere fremkomne mod Forslaget, kunne disse Medlemmer ei heller tillægge afgjørende Vægt. Den, der synes at have faaet meest Tilslutning, gaaer ud paa, at den foreslaaede Foranstaltning kunde befrygtes at ville bevirke en Forringelse af Fæsternes Stilling paa de paagjældende Godser og navnlig træde hindrende i veien for Fæstegodssets Overgang til Selvetendom paa billige Villkaar. Da Lovforslaget (§ 10) imidlertid hævder, at alle de Bestemmelser i Love og Erectionsbreve, der ere givne til Fordeel for Godsernes Bønder, skulle forblive i Kraft efter Dverdragelsen, er det aabenbart, at der ingen retlig Forringelse skeer i Fæsternes Stilling. Men det er ogsaa væsentlig en factisk Forringelse, der befrygtes derved, at de, til hvem Godserne overgik til fri Etendom, ikke skulle have samme Tilhøielighed og Gøne som Lehn- og Stamhuusbesidderne til at overdrage Fæstegodset til Selveie paa billige Villkaar. To Betragtninger synes imidlertid at maatte fjerne denne Frygt: den ene, at vedkommende Besidder vil være interesseret i at søge Fæstegodset solgt — og navnlig til Fæsterne, deres Børn og Svigerbørn, jfr. L. 21de Juni 1854 § 1, — forinden han benytter den ved Lovudkastet hjemlede Afgang, eftersom han da kan beholde 12 pCt. af Købesummen, medens han efter Overgangen Intet faaer (uden i alt Fald de Procenter (5), der tilstaaes som Bederlag for Omkostninger), — den anden, at Erfaringen ganske synes at modsigge Forudsætningen om, at Selvetendom mere fremmes paa Lehn og Stamhuus end paa frie Godser. I sidstnævnte Henseende skal man henvisse til, at ifølge de Oplysninger, der findes i „Statistiske Meddelelser“, 3die Bind, Pag. 9, er der i Aarene 1850—63 af det til private Godser — herunder naturligviis ikke

indbefattet Domainegodser — hørende Fæstegods overgaaet til Selveie c. 42 pCt., men af det til Familiegodser hørende ikkun c. 32 pCt. Imod at tillægge denne Oplysning betydelig Vægt, er der nu vel fremsat den Indvending, at der formeentlig for Familiegodsernes Vedkommende ikke kunde tages Hensyn til Tiden før 1854, da det ikke forinden var tilladt at sælge Fæstegodset derfra. Dette er nu vel ikke rigtig, eftersom det kun var den Lovhjemlede Frihed til at sælge, der manglede før 1854, hvortil der lettelig kunde faaes Bevilling (hvorfor der ogsaa i Aarene 1850—53 fra Familiegodserne blev afskændet Noget over 7,400 Tdr. Hartkorn, næsten ligesaa meget som fra de private Godser*). Men det er deaauget sa, at, naar man betragter alene Aarene 1855—63, stiller Forholdet sig lidt mindre ugunstigt for Familiegodserne, skøndt endnu bestandig mindre gunstigt end for de private Godser. Ved at gjenneengaae Meddelelser fra det statistiske Bureau 3die—5te Samling og statistiske Meddelelser 3die Bind, vil man nemlig finde, at der i Aarene 1855—63 er bortsolgt fra Familiegodser ialt 8,539 Tdr. Hartkorn, fra de private 6,321 Tdr. Hartkorn. Naar man nu gaaer ud fra, at der den 1ste Januar 1855 hørte til Familiegodserne 46,381 Tdr. Hartkorn og til de private Godser 28,583 Tdr. Hartkorn**), vil det altsaa sees, at der i Aarene 1855—63 er bortsolgt af Familiegodsernes Fæstegods omtrent 18 pCt., men af de private Godser omtrent 22 pCt. Forsaavidt det nu er bemærket, at Priserne for Dverdragelsen skulde have været ringere paa Familiegodser end paa de private Godser, da foreltigger, saavidt vides, Intet herom, men i ethvert Fald synes det med Hensyn til det, hvorom her er Spørgsmaal, ligegyldigt, om ogsaa det ringere Procenttal

*) See Meddelelser fra det statistiske Bureau, 2den Samling Pag. 4.

***) Ifølge Meddelelser fra det statistiske Bureau, 2den Samling S. 4, hørte der nemlig den 1ste Januar 1854 til Familiegodserne 48,914 Tdr. Hartkorn Fæstegods, til de private Godser 30,111 Tdr. dito, og naar fra disse Tal drages det Hartkornsbetøder i 1854 er bortsolgt, nemlig henholdsvis 2513 og 1528 Tdr. Hartkorn, udkomme de ovenstaaende Tal.

*) Naturligviis med Fradrag af de Procenter, som man vil tilstaae Besidderen til Døtning af Omkostninger.